

הקדמה

בפרק י"ד למדנו על בקשת כלב לנחול את חברון השוכנת בנחלת שבט יהודה, לכן בפרק ט"ו מתארים לנו את אזור נחלת שבט יהודה.

נחלה זו מתפרסת על שטח נרחב הכולל בתוכו חמישה חבלי ארץ: הנגב, השפלה, חוף הים, ההר והמדבר. החל מהערבה במזרח וכלה בערים עזה ואשדוד במערב; ירושלים בצפון, ונהר השיחור בדרום. בפרק מופיעה רשימה ארוכה של ערים בנחלת שבט יהודה.⁴¹

באמצע הפרק מתואר כיבוש חברון ע"י כלב בן יפונה. מדוע ישנה תשומת לב מיוחדת לכיבוש העיר חברון ע"י כלב?

כלב אינו מסתפק בכיבוש העיר חברון אלא ממשיך לערים נוספות. מדוע כלב אינו עושה זאת לבדו? מיהו אותו אדם שמצטרף לכלב במסעי הכיבוש? במה הוא זוכה?

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. מה אפשר ללמוד ממעשהו של עתניאל בן קנז?
2. מדוע שבט יהודה לא הצליח לכבוש את העיר ירושלים?
3. מה באה לבטא צניחת עכסה מעל החמור?

אפשרויות למענה ולדיון

כהמשך ישיר להתנגדותו העיקשת לדברי המרגלים בהוציאם דיבת הארץ, כלב נלחם בענקים היושבים בחברון.⁴² המרגלים הטילו מורא על עם ישראל ואמרו: "וגם ילידי הענק ראינו שם" (במדבר י"ג, כ"ח), ולכן איננו יכולים לנצח אותם במלחמה. בניגוד מוחלט לדברי המרגלים, כלב אומר "כי יכול נוכל לה" (במדבר י"ג, ל'). אחרי ארבעים שנה כלב רוצה להוכיח שאכן אפשר להילחם בענקים ולנצח אותם.

כלב נותן לאנשים אחרים הזדמנות לכבוש מקומות נוספים בארץ. עתניאל בן קנז לוקח על עצמו אחריות לכבוש את קריית ספר. כתגמול על משימה זו, זוכה עתניאל לשאת לאישה את עכסה, בתו של כלב.

קריית ספר נמצאת בנגב, שבו אין אפשרות לעבד את האדמה ולהתפרנס מחקלאות. לשם כך עכסה מבקשת שדה - שטח שממנו תוכל להתפרנס באמצעות עבודת האדמה. ייתכן שעתניאל בן קנז לא רצה לבקש מכלב נחלה טובה יותר, כיוון שהוא הרגיש חוסר נעימות לדאוג רק לעצמו. לכן עכסה, בתו של כלב,

41 שימו לב שבפסוק ל"ו כתוב "ערים ארבע עשרה...", אולם כשסופרים את שמות הערים עולה שישנן חמש-עשרה ערים. לכאורה ישנה סתירה. אפשר ששתי הערים גדרה וגדרותים הן עיר אחת, אלא שיש שקראו לה גדרה ויש שקראו לה גדרותים.

42 בפרק י' מתואר שכלב כבש את חברון, מה שלכאורה מהווה סתירה, שהרי בפרק י"א כתוב שיהושע הוא שכבש את חברון. ייתכן שמדובר על שני אזורים בעיר - אחד מהם נכבש ע"י יהושע והשני - ע"י כלב. אפשרות אחרת: יהושע כבש אך לא באופן מלא, כגון שהשליטה לא הייתה מלאה, עד שבא כלב וכבש ושלט באופן מוחלט.

הייתה צריכה לבקש זאת.⁴³ נוסף לשדה היא מבקשת גם מעיינות גלויים ונסתרים שבהם היא תוכל להשקות את השדה.

הפרק מסתיים בחוסר היכולת לכבוש את ירושלים. כמובן, העובדה שיהושע לא כבש את היבوسی אינה מקרה, אלא הדבר מכוון מן השמים. נראה שכששבת אחד מנסה לכבוש את המקום המרכזי של ארץ ישראל, הדבר לא יצליח. רק כעבור כמה מאות שנים, דוד המלך שימלוך על כל ישראל, הוא זה שיצליח לכבוש את ירושלים, כיוון שאז עם ישראל מאוחד תחת הנהגה אחת ולא תחת הנהגה שבטית.⁴⁴

המסרים העולים מן היחידה

התנדבות: עתניאל בן קנז מתנדב למשימה מסוכנת, מכיוון שהוא מכיר בחשיבותה ומעריך אותה.

הצעות להמחשה ולהרחבה

1. **שאלת הפנמה:** יעקב היה ילד משבט יהודה. סוף-סוף הגורל הורה להם היכן מקום מגוריהם. יעקב מגיע לעיר החדשה שבה הוא עומד לגור. נסו לתאר את המקום החדש שאליו מגיע יעקב.
2. לאורך הפרק רשומים שמות של מקומות רבים שהתלמידים מכירים. רשמו אותם על הלוח.

43 הצניחה מעל החמור מבטאת את יראת הכבוד שעכסה רוחשת לאביה.

44 שמואל ב', ה', ד'-ל'.